

De schelpencollectie van het Muzeeaquarium Delfzijl

Jan Kuiper

Het Muzeeaquarium te Delfzijl werd gestart in 1961 als Zeeaquarium Delfzijl. Het werd gehuisvest in een voormalige munitiebunker uit de Tweede Wereldoorlog, die vlak achter de zeedijk was gelegen. In deze bunker, waarvan de muren drie meter dik zijn, kon zonder al te veel kosten een constante temperatuur van rond de 14 graden worden gehandhaafd, een ideale temperatuur voor het houden van vissen en andere bewoners van de Wadden- en Noordzee.

Initiatiefnemer en drijvende kracht achter het geheel was de heer A.K. Schuitema (1917 – 1982) en de onderneming bleek al gauw een groot succes. Daar Schuitema een niet onverdienstelijke amateur malacoloog was en tevens een prima organisator, was het voor de hand liggend om in aanvulling van de levende zeedieren ook een collectie ten toon te stellen van andere zeebewoners, en zo werd in 1966 in het inmiddels rond de bunker gebouwde complex “De Noordhoorn” een schelpenexpositie geopend voor het publiek.

De schelpen, in hoofdzaak marien en afkomstig uit alle wereldzeeën, werden door de heer Schuitema bijeengebracht door ruil en aankoop. Al bladerend door het correspondentiearchief is het voor mij verbazingwekkend om te zien hoeveel moeilijker het destijds was om contacten te maken en te onderhouden in vergelijking met onze snelle internetverbindingen. Missionarissen op de Salomonseilanden en Nieuw-Guinea, handelaren uit Japan en Taiwan, plantagebezitters in Afrika en een toevallig gevonden adres op de Galapagoseilanden, alles werd aangegrepen om contacten te leggen en de schelpencollectie uit te breiden. Een pakket schelpen uit Japan werd met surfacemail, dus per boot, verzonden en belandde in Siberië om tenslotte in Amsterdam te arriveren, alvorens het eindelijk na vele maanden bij Schuitema terecht kwam.

En altijd werd door Schuitema weer de vraag gesteld aan de leveranciers om toch vooral schelpen te sturen met het dier er nog in, daar hij een gedreven preparateur was van de radula's en hiervan ook een bijzonder grote collectie bijeen heeft gebracht. Hij was bijvoorbeeld de eerste die afbeeldingen maakte van de radula van *Conus gloriamaris* Chemnitz, 1777. Deze radulacollectie bevindt zich momenteel in Naturalis te Leiden. Meer informatie over Schuitema wordt gegeven door Nienhuis (1983).

Ook het maritieme karakter van de havenplaats Delfzijl werd gebruikt in de vergaring van schelpen en andere zeebewoners. In veel maritieme periodieken plaatste Schuitema oproepen aan opvarenden van schepen om in de vele havenplaatsen de ogen goed de kost te geven en om zaken mee te nemen voor de collectie van het Zee-

aquarium. Hieraan werd ook vaak gehoor gegeven.

Op deze wijze werd een schelpencollectie bijeengebracht die momenteel uit een 15.000 exemplaren bestaat, en waarvan een klein deel voor het publiek is geëxposeerd.

Het geëxposeerde is verdeeld in een aantal thema's, zoals groot en klein, zeldzaam of veel voorkomend, vorm en kleur en betreft uitsluitend maritiem wereldwijd.



Dan zijn er een drietal kleinere vitrines met daarin het thema mens en schelp, waarbij de relatie van de mens en de schelp iets wordt uitgelicht, eetbare schelpen, schelpen als hulpmiddel of gereedschap en schelpen als decoratie, in muziek en religie. Momenteel wordt er ook gewerkt aan een Nieuw-Guinea hoek en in het aquariumgedeelte aan een overzicht van schelpen uit onze wateren.

Pronkstukken zijn een groot exemplaar van de *Entemnotrochus rumphii* (Schepman, 1879) dat in 1970 werd aangekocht en met veel media-aandacht werd gepresenteerd en natuurlijk de *Tridacna gigas* (L., 1758), voor de leek indrukwekkend door zijn afmetingen.

De tentoongestelde collectie is voor een breed publiek toegankelijk en wil vooral de schoonheid van de schelp

benadrukken en bij kinderen de interesse voor weekdieren opwekken.

De gehele collectie is in de afgelopen drie jaar geïnventariseerd en geregistreerd en moet nog in de computer worden ingevoerd. Het museum heeft echter wel sinds kort het predicaat Geregistreerd museum.

Behalve het zeeaquarium en de schelpencollectie is er ook een afdeling geologie, een afdeling archeologie, met het meest noordelijk gevonden hunebed (bij Heveskesklooster onder de rook van Delfzijl) en een zeer uitgebreide maritieme collectie van Delfzijl en omstreken. Verder zijn er wisselexposities met diverse thema's, waarvan ik met name de expositie "Krabbelend kreeften" wil noemen. Deze expositie gaat over

garnalen, krabben en kreeften en loopt van half juni tot half augustus 2008.

Het Muzeeaquarium is, met uitzondering van de pinksterdagen en kerstmis, het gehele jaar open van 10.00 tot 16.30. De toegang bedraagt 4,50 Euro voor volwassenen en 2,75 voor kinderen tot 12 jaar. Er wordt groepskorting gegeven vanaf 10 personen. Voor alle verdere informatie verwijst ik u graag naar onze website www.muzeeaquarium.nl.

Het adres is Muzeeaquarium, Zeebadweg 7a, 9933AV Delfzijl, tel. 0596 633121 of 632277, e-mail info@muzeeaquarium.nl.

Literatuur:

J. NIENHUIS (1983), Herinneringen aan A.K. Schuitema, Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging, no. 214: 1398-1399

Adres auteur:

Jan Kuiper
Langerijp 4
9901 TL Appingedam
Tel. 0596 633416
J.Kuiper47@kpnplanet.nl

Foto's Hessel Mollema



Pronkst ukken: *Entemnotrochus rumphii* (Schepman, 1879) en *Tridacna gigas* (L., 1758)

Malacologische agenda Nederland 2008

Nederlandse Malacologische Vereniging

19/4 voorjaarsvergadering

in het Zoologisch Museum Amsterdam
Mauritskade 57, Amsterdam
Zie supplement

Eindhovense Schelpenwerkgroep

3/4, 1/5, 5/6, 4/9, 2/10, 6/11 (20.00 uur)

bijeenkomsten in MEC, Gennepweg 145, Eindhoven
Info: Gijs Kronenberg, tel. 040-2594709 (kantooruren)
e-mail: adsl711249@tiscali.nl

Malacologische contactgroep Amsterdam e.o.

25/4, 30/5, 27/6 (20.00 uur)

Contactavonden in het Zoologisch Museum.
Mauritskade 57, Amsterdam
Info: Cor Karnekamp, tel. 020-6998128.

Mollusken Studiegroep Limburg

22/5, 12/6, 4/9, 23/10, 4/12 (20.00 uur)

Werkavond bij verschillende leden
Info: Stef Keulen, tel. 045-4053602, e-mail: biosk@home.nl
<http://www.nhgl.nl>

Schelpenwerkgroep Delfzijl

zie ook Friese werkgroep

30/4, 28/5, 25/6, 30/7, 27/8, 24/9, 29/10, 26/11, 30/12
Werkavond. Info: Robert Reuselars, tel. 0593-540203
e-mail: f2reuselaa@hetnet.nl
<http://home.hetnet.nl/~f2reuselaa/swgd.html>

Friese Schelpenwerkgroep

5/4, 4/10, 1/11, 6/12 (11.00 uur) determineren museumcollectie

5/4, 4/10, 1/11, 6/12 (13.30 uur) (lezing o.d.)

21/5, 17/9 (19.30) determinatieavond

Bijeenkomsten in Natuurmuseum Fryslân

Schoenmakersperk 2, Leeuwarden

Info: Wiebe Takema, tel. 0518-452099

barbara-wiebe@chello.nl

SWG Waterweg Noord

9/4, 14/5, 11/6 (20.00 uur)

SWG-avond, De Boshoeck, Schiedam.

Info: Michel Otten, tel. 010-5990161

e-mail: mjotten@kabelfoon.nl

<http://www.knnv.nl/waterweg-noord/strand/>

Muzee Scheveningen

12/4 Schelpeninfo-dag

Neptunusstraat 92, Scheveningen, tel. 070-3500830

Info: jweisscher@muzee.nl

www.muzeenl.nl

Miramar Zeemuseum

1-2/11 schelpenmarkt

Vledderweg 25, 8381 AB Vledder

Info: A. Nicola, tel. 0521-381300

post@miramar-zeemuseum.nl

www.miramar-zeemuseum.nl

Voor de bijeenkomsten graag vooraf melden!